
ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

УДК 658.32

*Магдалюк Олексій Віталійович**

РОЗШИРЕННЯ ЗМІСТОВНОГО ПРОСТОРУ ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНО-ВАРТІСНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У статті представлено результати упорядкування наукових інтерпретацій терміну «капітал підприємства». Визначено найтрадиційніші аспекти дослідження управління капіталом підприємства. Доведено, що за умови діяльності підприємств у сучасному постіндустріальному бізнес-середовищі актуалізується необхідність зміщення управлінського фокусу з видів і форм капіталу в площину взаємодії та взаємовідносин різних форм капіталу у об'єктивованому та інкорпорованому просторі. Представлено авторське бачення інкорпорованого простору капіталу підприємства та аргументована точка зору щодо його пріоритетності з точки зору того, що саме в ньому концентруються причинні складові забезпечення формування доданої вартості на вкладений капітал.

Ключові слова: капітал, фундаментально-вартісний підхід до управління, інкорпорований капітал, об'єктивований капітал.

Вступ. Сучасне бізнес-середовище характеризується тенденціями посилення невизначеності, швидкості змін, інтелектуально- та знаніємісткості продукції/послуг їх індивідуалізації та інш., що безпосередньо відображається на внутрішньосистемних процесах, у тому числі, капіталоутворенні. За сучасних умов діяльності особливістю управління капіталом підприємства є те, що змінюється пріоритетність форм, умов і механізмів взаємодії та взаємовідносин різних видів капіталу в процесах його кругообігу, просторові та змістовні межі якого також мають тенденції до розширення. За таких умов з наукової точки зору актуалізується потреба до розвитку теоретико-методичного базису управління капіталом з урахуванням визнаних висновків сучасних концепцій теорій стратегічного та фінансового менеджменту, а також реальних тенденцій і перспектив функціонування відповідного економічного простору.

Суттєвий внесок у дослідження та розвиток наукової проблематики, яка пов'язана з управлінням капіталом підприємства внесли Н. Байструченко, І. Балабанов, І. Бланк, В. Буханець, В. Воробйов, О. Грачов, А. Гейдор, Ю. Ковальов, Р. Корж, О. Стоянова, О. Теліженко, С. Ушаєва, Н. Федоренко, Г. Швиданенко. Фундаментально вартісні аспекти управління капіталом, як однієї з

* *Магдалюк Олексій Віталійович* — аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування ДВНЗ «Університет банківської справи», mahdaluk@ukr.net

найперспективніших концепцій теорій стратегічного та фінансового менеджменту, набули розвитку в дослідженнях М. Кудіної, О. Лісніченко, К. Рябікіної, Л. Фролової, Н. Шевчук.

Постановка задачі. Як специфічна логіка та обґрунтована теоретична конструкція фундаментально-вартісний підхід до управління капіталом підприємства знаходиться на початковій стадії дослідження. При цьому основний акцент науковців зосереджено на виді вартості (у даному випадку фундаментальній вартості), яка закладається в основу оцінювання доданої вартості, що генерують потоки капіталу. Поза межами дослідження залишається таке ключове поняття, як здатність капіталу, яка і є причиною формування фундаментальної вартості бізнесу. Тобто, дослідницький фокус доцільно змістити в причинну площину, яку має сенс розглядати за логікою взаємовідносин і взаємодії різних форм капіталу у просторі об'єктивованого та інкорпорованого капіталоутворення, що і буде аргументовано в змістовних межах даної наукової статті.

Результати критичного аналізу сучасних наукових публікацій дозволяють говорити про те, що змістовну характеристику капіталу підприємства можна умовно представити в таких дослідницьких ракурсах:

- економічний, відповідно до якого існуюча термінологія є багатоаспектною — «багатство», «відносини», «гроші», «фактори виробництва», «ресурси», «корисність/цінність», «вартість»;
- бухгалтерський, у межах якого інтерпретація капіталу здійснюється у таких термінологіях: фінансові результати (камеральний облік), чисте майно (статичний підхід), фінансові ресурси (динамічний підхід), сукупність власного та позикового капіталу (еволюційно-адаптивний підхід);
- фінансовий, у якому капітал розглядається як форма організації фінансових ресурсів підприємства;
- управлінський, який з одного боку виступає як синтетичний аспект економічного, фінансового та бухгалтерського змістів капіталу, з іншого — реалізує логіку системного, процесного, функціонального, ситуаційного, структурного підходів до управління капіталом підприємства.

Дослідження наукової проблематики визначення управлінської природи капіталу підприємства дозволяє констатувати що змістовно вона розширюється та ускладнюється, що пов'язано, перш за все, із специфікою та динамікою розвитку зовнішнього бізнес-середовища, яке в сучасній термінології характеризується як «нова економіка», «економіка знань», «креативна економіка», тощо. За таких умов, посилюється пріоритетність впливу інтелектуально-креативних ресурсів на вартісні результати діяльності підприємств, що, відповідно, зміщує управлінський фокус з матеріально-фінансової сфери у площину ментально-когнітивного капіталоутворення. В сучасних економічних дослідженнях протягом останніх років широкого обговорення набула проблематика управління соціальним, інформаційним, інтелектуальним капіталом, знаннями активами, що зумовлено постіндустріальними тенденціями розвитку суспільства та особливостями «нової економіки». Саме такі тенденції та особливості набувають характеристик сучасної форми забезпечення реалізації функції самозростання капіталу, які в свою чергу, виступають продуктом його еманції.

Упорядкування змістовних логік щодо управління капіталом підприємства дозволяє говорити про те, що незалежно від контексту дослідження основна їх ідея є підпорядкованою процесу самозростання або створення нової (доданої) вартості. Це зумовлено тим, що «...капіталом стає тільки та вартість, яка здатна забезпечити її приріст у майбутньому. Без даної ознаки будь-яка вартість перетворюється на товар, засоби обігу або платежу. Щоб виступати капіталом будь-який актив (ресурс, засіб тощо), у тому числі й грошовий, має бути цінним і мати інвестиційну природу, тобто забезпечувати приріст вкладеної вартості» [1, с. 5]. Традиційно, серед науковців пострадянського простору, формування нової вартості розглядається в аспектах формування капіталу, його відтворення та функціонування, а сама величина новоствореної вартості ідентифікується та визначається на основі ринкової вартості бізнесу [2–8]. У дослідженнях Н. Шевчук, С. Клименко, В. Буханця, К. Рябикіної управлінська природа капіталу розкривається у ресурсно-вартісній термінології, а проблематика формування доданої вартості представлена крізь призму фундаментальної вартості підприємства.

Цілком підтримуючи наукову позицію щодо пріоритетності та адекватності фундаментально-вартісного підходу до управління капіталом за сучасних умов діяльності підприємств вважаємо за доцільне навести відповідну аргументацію даної позиції та визначити перспективне коло наукових проблем, розв'язання яких дозволить сформувати нові контури такої управлінської новації.

Каталізатором підвищення уваги науковців і практиків до фундаментальної вартості підприємства стала світова фінансова криза 2008 р., яка зруйнувала домінуючу ринкову вартість як полікритерію ефективності функціонування та розвитку бізнесу. В сучасних наукових публікаціях під фундаментальною вартістю розуміють таку сутнісну характеристику підприємства, яка відображає потенційну здатність як суб'єкту економічних відносин створювати користь/цінність і забезпечувати формування та прирощення вартості [1, 4, 8]. У такій інтерпретації підприємство виступає організаційною формою різних форм капіталу, жодна з яких сама по собі не здатна реалізувати свої функції, але усі вони набувають ознак капіталу у взаємодіях і відносинах, що опосередковані організацією (підприємством), яка поєднала їх у процесах виробництва економічних благ на основі отримання доходу в різних специфічних формах, що відповідає змісту диференційованих капіталів.

Фундаментальна вартість має двоїсту природу, яка розкривається в таких змістах: з одного боку, підприємство, як форма організації капіталів, є джерелом формування вартості, а відтак суб'єктом економічних відносин, який створений і функціонує з метою виробництва та реалізації суспільних благ; з іншого — підприємство виступає економічним, інвестиційним благом і, відповідно, об'єктом вкладення капіталу [4, 8]. Якщо розглядати підприємство як джерело формування вартості, то мова йде про його внутрішню організаційну здатність забезпечувати формування потоків доданої вартості на вкладений капітал. Вартісний аспект підприємства як інвестиційного блага визначається його інвестиційною привабливістю, яка, в свою чергу, залежить від організаційної здатності забезпечувати прирощення капіталу. Тобто, управлінський фокус зміщується у внутрішній простір

підприємства, де відбувається взаємодія і взаємне конвертування інкорпорованого та об'єктивованого капіталу в інші його види, які тільки в процесах взаємодії та взаємовідносин забезпечують реалізацію свої основних функцій.

Змістовними витокami інкорпорованого та об'єктивованого капіталу є результати наукових досліджень французького соціолога П. Бурдьє [9]. Не претендуючи на ґрунтовний виклад і використання змісту даної термінології вченим-соціологом, обґрунтуємо даний підхід як методологічний інструмент для формування логіки дослідження управління капіталом за сучасних умов діяльності підприємств.

В економічних наукових дослідженнях термінологія інкорпорованого та об'єктивованого капіталу зустрічається контекстуально, однак чітких змістовних інтерпретацій не наводиться. Якщо проаналізувати сутнісні аспекти використання даних категорій [10, с. 28], то можна говорити про те, що основою розмежування об'єктивованого та інкорпорованого капіталу є наявність/відсутність матеріально-речової форми, що є досить суперечливим з точки зору базового змісту такого терміну як «інкорпорований», «об'єктивований».

Щодо об'єктивованого капіталу, то в зміст даного поняття закладається те, що в такому стані капітал приймає такі форми, «...які є доступними безпосередньому спостереженню та передачі в їх фізичній або предметній формі» [11, с. 22]. В такій інтерпретації, окрім тих видів капіталу, що мають натурально-речову та фінансову форми, відносяться і відповідні до змісту нематеріальні активи (права інтелектуальної, промислової власності, ліцензії, патенти і т.д.), що дозволяє говорити про некоректність обмеження об'єктивованого капіталу лише наявністю речової форми.

В економічній соціології під інкорпорованим капіталом мають на увазі такі його форми, які втілюються в окремих людях або їх взаємовідносинах. Якщо даний зміст накласти на економічний контекст капіталоутворення, то в його межах можна виділити такі аспекти:

– *когнітивний*. Для обґрунтування змісту даного аспекту вважаємо за доцільне відштовхнутися від тези, яку цілком розділяємо «...інкорпорований стан капіталу ... це демонстрація здатностей, якими наділений об'єкт...» [12, с. 106]. Ми не розглядаємо організаційні здатності як сукупність знань, навичок і вмінь, а лише наголошуємо на тому, що їх формування визначається характером процесів, що забезпечують внутрішні умови ефективного освоєння вмінь, знань, навичок, які залежать від системних властивостей підприємства. Розвиток організаційних здатностей підприємства є безпосередньо пов'язаним з організаційним навчанням і отриманням неявних знань, які «...є індивідуально специфічними для контексту конкретного підприємства і тому вкрай складними для формалізації та передачі» [13, с. 153];

– *реляційний*. Даний аспект передбачає дослідження взаємовідносин підприємства у капітальному контексті та пов'язаний із формуванням стратегічних альянсів; партнерством на основі укладання аутсорсингових угод; франчайзингові моделі, програми соціальної відповідальності бізнесу; реалізацією інформаційних проектів взаємодії (PR, бізнес-лобіювання, управлінське консультування тощо) [14, с. 86];

– *ментальний*. Даний аспект взаємозв'язку з капіталом є змістовно опосередкований через неявні знання та «...представляє собою загальні ідеї, що формують думки та дії, а також уявлення про очікувані результати» [15]. У наукових публікаціях економічний менталітет підприємства визначається як специфічне неявне організаційне знання у формі цілісності архетипів і стереотипів сприйняття та осмислення організацією соціально-економічної реальності.

За сучасних умов розвитку, які характеризуються посиленням невизначеності та швидкості змін, інкорпорований капітал стає пріоритетним з точки зору управлінського фокусування, так як здатність капіталу генерувати потоки доданої вартості стає залежною від організаційних здатностей і компетенцій, що формуються у площині когнітивно-реляційно-ментального простору. Саме в даному просторі концентрується причинна основа сучасного капіталоутворення, яка безпосередньо впливає на *здатність* капіталу забезпечувати реалізацію своєї основної функції — формувати додану вартість бізнесу.

Висновки. Підсумовуючи викладені міркування, можна говорити про подальший розвиток фундаментально-вартісного підходу до управління капіталом підприємства на основі зміщення дослідницького акценту з окремих видів капіталу у простір їх взаємодії та взаємовідносин. Дослідження такого простору доцільно здійснювати в категоріях «об'єктивований» та «інкорпорований», а перспективна проблематика авторських досліджень у даному тематичному напрямку може бути окреслена наступним чином:

– розвиток змістовного навантаження і контекстної інтерпретації капіталу з позицій його ідентифікації, визначення та формалізації у об'єктивованому та інкорпорованому просторі;

– дослідження взаємозумовленості та взаємовідносин різних форм капіталу із суміжними категоріями, які визначають його у термінології об'єктивованого та інкорпорованого капіталу;

– визначення особливостей і механізмів еманации та взаємного конвертування інкорпорованого та об'єктивованого капіталу в інші його види, що дозволить упорядкувати та розширити горизонти дослідження капіталоутворення з урахуванням змін ролі і функцій капіталу в мовах постіндустріального розвитку підприємств;

– обґрунтування методичного підходу до оцінювання ефективності управління капіталом підприємства за критерієм формування фундаментальної вартості з урахуванням логіки капіталоутворення у об'єктивованому та інкорпорованому просторі.

Література

1. *Рябикіна К.Г.* Ефективність управління капіталом підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Катерина Григорівна Рябикіна. — Кривий Ріг, 2015. — 20 с.
2. *Бланк И. А.* Управление формированием капитала : научное издание / И. А. Бланк. — К.: Ника-Центр, 2000. — 508 с.
3. *Бланк И. А.* Управление использованием капитала: научное издание / И.А. Бланк. — К.: Ника — Центр, Эльга, 2002. — 656 с.

4. Шевчук Н.В. Стратегічні аспекти формування фундаментальної вартості підприємств / Н.В. Шевчук // Проблеми та перспективи ринково-орієнтованого управління підприємствами: теорія, методологія, практика : Колективна монографія. — К.: Національний університет «Київо-Могилянська Академія», СТПРЕС, 2015. — 534 с. — С. 147–160.
5. Шевчук Н.В. Оцінювання капіталутворення на основі VBM-моделей / Н.В. Шевчук, М.М. Германчук, В.І. Швиданенко // Стратегія економічного розвитку України. — 2017. — № 40. — С. 175–184.
6. Шевчук Н.В. Управлінські аспекти капіталізації підприємства / Н.В. Шевчук // Культура народів Причорномор'я — 2012. — № 242. — 203 с. — С. 92–96.
7. Теплова Т.В. Инвестиционные рычаги максимизации стоимости компании. Практика российских предприятий : монография / Т.В. Теплова. — М.: Вершина, 2007. — 272 с.
8. Кудина М.В. Теория стоимости компании : Монография / М. Кудина. — М.: ИД «ФОРУМ», ИНФРА-М, 2010. — 368 с.
9. Бурдые П. Формы капитала. [Электронный ресурс] / П. Бурдые; пер. с франц. М.С. Добряковой // Экономическая социология. — 2002. — Т.3, № 4. — Режим доступа: URL: <http://www.ecsoc.mssrs.ru>
10. Особенности воспроизводства регионального капитала: сущность, подходы к оценке, методы управления / Под общ. ред. Ю.В. Савельева. — Петрозаводск: Изд-во Карельского научного центра РАН, 2008. — 136 с.
11. Радаев В.В. Понятие капитала, формы капиталов и их конвертация / В.В. Радаев // Экономическая социология. — 2002. — Т. 3. № 4. — С. 20–32.
12. Коркина Т.А. Сущность и классификация инвестиций в человеческий капитал предприятия / Т.А. Коркина // Вестник Челябинского государственного университета. — 2011. — № 16 (231). — Вып. 32. — С. 101–108.
13. Сомов Д.А. Развитие основных направлений ресурсного подхода в теории стратегического управления организацией / Д.А. Сомов // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. — 2011. — № 3. — С. 152–157.
14. Гребешкова О.М. Базові положення стратегічного управління підприємством в його реляційному просторі / О.М. Гребешкова // Вісник Хмельницького національного університету. — 2009. — № 3. — Т. 1. — С. 85–89.
15. О'Коннор Дж. Искусство системного мышления: Необходимые знания о системах и творческом подходе к решению проблем / Дж. О' Коннор. — М.: Альпина Паблишерз, 2010. — 256 с.

References

1. Rjabikina, K.G. (2015) *Efektivnist' upravlinnja kapitalom pidpriemstva : avto-ref. dis. ... kand. ekon. nauk : 08.00.04* Krivij Rig: KNTU (in Ukr)
2. Blank, I. A. (2000) *Upravlenie formirovaniem kapitala : nauchnoe izdanie* Kiïv: Nika-Centr (in Russ)
3. Blank, I. A. (2002) *Upravlenie ispol'zovaniem kapitala: nauchnoe izdanie* Kiïv: Nika — Centr, Jel'ga (in Russ)
4. Shevchuk, N.V. (2015) *Strategichni aspekti formuvannja fundamental'noi vartosti pidpriemstv (Problemi ta perspektivi rinkovo-orientovanogo upravlinnja pidpriemstvami: teorija, metodologija, praktika : Kolektivna monografija)* Kiïv: Nacional'nij universitet «Kiïvo-Mogiljans'ka Akademija», STPRES (in Ukr)

5. Shevchuk, N.V. «Ocinjuvannja kapitaloutvorennya na osnovi VBM-modelej» *Strategija ekonomichnogo rozvitku Ukraïni*, 40 (2017): 175 — 184 (in Ukr)
6. Shevchuk, N.V. «Upravlins'ki aspekti kapitalizacii pidpriemstva» *Kul'tura narodov Prichernomor'ja*, 242 (2012): 92 — 96 (in Ukr)
7. Teplova, T.V. (2007) *Investicionnye rychagi maksimizacii stoimosti kompanii. Praktika rossijskih predpriyatij : monografija* Moskva: Vershina (in Russ)
8. Kudina, M.V. (2010) *Teorija stoimosti kompanii : Monografija* Moskva: ID «FORUM», INFRA-M (in Russ)
9. Burd'e, P. «Formy kapitala» *Jekonomicheskaja sociologija*, 4 (2002): Rezhim dostupu: URL: <http://www.ecsoc.mssrs.ru> (in Russ)
10. Savel'ev, Ju.V. (2008) *Osobennosti vosproizvodstva regional'nogo kapitala: sushhnost', podhody k ocenke, metody upravlenija* Petrozavodsk: Izd-vo Karel'skogo nauchnogo centra RAN (in Russ)
11. Radaev, V.V. «Ponjatje kapitala, formy kapitalov i ih konvertacija» *Jekonomicheskaja sociologija*, 4 (2002): 20 — 32 (in Russ)
12. Korkina, T.A. «Sushhnost' i klassifikacija investicij v chelovecheskij kapital predprijatija» *Vestnik Cheljabinskogo gosudarstvennogo universiteta*, 16 (2011): 101 — 108 (in Russ)
13. Somov, D.A. «Razvitie osnovnyh napravlenij resursnogo podhoda v teorii strategicheskogo upravlenija organizaciej» *Teoretichni i praktichni aspekti ekonomiki ta intelektual'noi vlasnosti*, 3 (2011): 152 — 157 (in Russ)
14. Grebeshkova, O.M. «Bazovi polozhennja strategichnogo upravlinnja pidpriemstvom v jogo reljacijnomu prostori» *Visnik Hmel'nic'kogo nacional'nogo universitetu*, 3 (2009): 85 — 89 (in Ukr)
15. O'Konnor, Dzh. (2010) *Iskusstvo sistemnogo myshlenija: Neobhodimye znaniya o sistemah i tvorcheskomoj podhode k resheniju problem* Moskva: Al'pina Pabliherz (in Russ)

РАСШИРЕНИЕ СОДЕРЖАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА ИССЛЕДОВАНИЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНО-СТОИМОСТНОГО ПОДХОДА К УПРАВЛЕНИЮ КАПИТАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЯ

Магдалюк А.В., аспирант кафедры финансов, банковского дела и страхования
ГВУЗ «Университет банковского дела»

Аннотация. В статье представлены результаты упорядочивания научных интерпретаций категории «капитал предприятия», которые объединены в четыре подхода: бухгалтерский, экономический, финансовый и управленческий. Определены наиболее традиционные аспекты исследования управленческой природы капитала предприятия, которые, как правило, сконцентрированы на его ресурсно-стоимостных аспектах. В современных постиндустриальных условиях деятельности актуализируется необходимость смещения управленческого фокуса с видов и форм капитала в плоскость взаимодействия и взаимоотношений различных форм капитала в объективированном и инкорпорированном пространстве. Учитывая неопределенность терминов «инкорпорированный» и «объективированный» капитал в экономической литературе, представлено авторское видение инкорпорированного пространства функционирования капитала предприятия и аргументирована точка зрения относительно его приоритетности с позиций того, что именно в нем концентрируются причинные составляющие

щие обеспечения формирования добавленной стоимости на вложенный капитал. Предложено исследовать инкорпорированное пространство капиталообразования в трех аспектах: когнитивном, который связан с развитием организационных способностей предприятия, основой которого является получением неявных знаний и их трансформации в явные объективированные знания; реляционном, который связан с формированием стратегических альянсов, партнерств на основе заключения аутсорсинговых соглашений, франчайзинговые модели, программы социальной ответственности бизнеса, реализацией информационных проектов взаимодействия (PR, бизнес-лоббирования, управленческое консультирование и т.д.); ментальный, который содержательно опосредованный через неявные знания и представляет собой общие идеи, которые формируют организационные мысли и действия, а также представление об ожидаемых экономических результатах. Очерчен круг проблемных перспективных направлений исследования фундаментально-стоимостного подхода к управлению капиталом на основе предложенной в статье логики.

Ключевые слова: капитал, фундаментально-стоимостной подход к управлению, инкорпорированный капитал, объективированный капитал.

EXTENSION OF THE CONTENT SPACE OF THE INVESTIGATION OF THE FUNDAMENTAL-COST APPROACH TO MANAGEMENT OF THE CAPITAL OF ENTERPRISE

O. Magdaliuk,
SHEI «University of Banking»

Abstract. The article presents the results of the organization of scientific interpretations of the term «capital of the enterprise», which are grouped into four approaches: accounting, economic, financial and managerial. The most traditional aspects of the study of the managerial nature of enterprise capital are determined, which are traditionally concentrated on its resource- value aspects. It is proved that in the conditions of the enterprises in the modern post-industrial business environment, the need to shift the administrative focus from the types and forms of capital into the plane of interaction and relations of different forms of capital in the objectified and incorporated space are updated. Considering the immaturity of the terms «incorporated» and «objective» capital in the economic literature, the author's vision of the incorporated capital of the enterprise is presented and the viewpoint on its priority is presented in view of the fact that it is precisely it concentrates the causal components of ensuring the formation of value added on invested capital. It is proposed to investigate the incorporated capital-forming space in three aspects: cognitive, which is connected with the development of organizational capabilities of the enterprise, the basis of which is the obtaining of implicit knowledge and its transformation into explicit objective knowledge; relational, which involves the formation of strategic alliances, partnership on the basis of outsourcing agreements, franchising models, programs of social responsibility of business, realization of information projects of interaction (PR, business lobbying, managerial counseling, etc.); mental, which is substantially mediated through implicit knowledge and represents the general ideas that form organizational thoughts and actions, as well as the idea of expected economic outcomes. The range of problematic perspective directions of the

research of a fundamental-value approach to the management of capital in accordance with the logic substantiated in the article are outlined.

Keywords: capital, fundamentally-value approach to management, incorporated capital, objective capital.

Стаття надійшла до редакції 27.09.2017

УДК 336.71.078.3

Норік Лариса Олексіївна*

МОДЕЛЮВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ СИСТЕМИ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ РІВНЯНЬ

Анотація. Розглянуто підхід до моделювання показників фінансових результатів діяльності об'єкта банківського сектору на основі застосування системи економетричних рівнянь. За даними показників прибутку банку, процентних і комісійних доходів, процентних і комісійних витрат, коштів юридичних осіб строкових і на вимогу, коштів фізичних осіб строкових і на вимогу у період 2010–2016 рр. побудовано зведену та структурну форму моделі формування фінансових результатів банку з приватним українським капіталом. Параметри рівнянь зведеної форми моделі визначено в програмному середовищі MS Excel. Структурна форма моделі апробована на середніх значеннях показників, що дозволяє рекомендувати її для короткострокового прогнозування та визначення оптимальних шляхів підвищення прибутковості банку.

Ключові слова: фінансові результати, доходи, витрати, прибуток, зобов'язання, моделювання, система економетричних рівнянь, структурна форма моделі.

Вступ. Сьогодні банківський сектор як регулятор грошового обороту має потужні важелі впливу на економіку України та суспільні відносини. За даними національного рейтингового агентства «Рюрік» за підсумком 2016 р. доходи банків України, у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, знизилися на 4,3 %, у той час як витрати зросли на 31,7 % [1]. Серед найприбутковіших банків за 2016 р. були виключно іноземні фінансові установи. Складні соціально-економічні умови, в яких доводиться працювати вітчизняним банкам, обумовлюють необхідність дослідження як теоретичних, так і практичних аспектів забезпечення ефективного та стабільного функціонування об'єктів банківської системи з метою уникнення негативних наслідків управлінських помилок.

* Норік Лариса Олексіївна — канд. екон. наук, доцент кафедри вищої математики та економіко-математичних методів, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця larisa.norik@gmail.com